

۳- استماع گزارش هیئت کمیسیون شکایات مشرانو جرگه از ولایت هرات. دعائیه و اعلام ختم جلسه امروزی. در ابتدا آیات چندی از قرآن کریم تلاوت و بعداً سرود ملی دولت جمهوری اسلامی افغانستان پخش گردید.

آزاد بحث

باز محمد زرمتمی: تیره شپه د زرمتم ولسوالي ته د پکتیکا څخه یو ضربتي گروپ زرمتم ولسوالي ته راغلي وو ددې گروپ مشري نعمت کوي دوی د شپې لخوا د حرکت انقلاب اسلامي یو مشهور قوماندان چې نعیم نومیږي، دهغه دري زامن او ورور شهیدان کړي دي، د پکتیا والي د پینې څخه بې خبرې بنودلې ده. دا یو ظالمانه عمل دی. وړاندیز کوم چې د مشرانو جرگې یو پلاوي د موضوع د سپیناوي په خاطر پکتیا ته واستوی. له وزیر دفاع څخه هیله کوو چې هره خپل سرې ډله پرې نږدي چې عملیات وکړي او د حکومت او خلکو ترمنځ واټن را پیدا کړي. قوماندان نعیم پخوا هم نیول شوی وو خو بیا بې گناه ثابت شو او بیرته خوشې شو.

گل احمد اعظمی: موضوع داغ امروزی صلح است تاکید می کردیم که بارتباط صلح یک اجماع ملی دایر گردد اما حالی باید حکومت افغانستان باید در این مورد عملاً دست به کار شود.

فضل هادی مسلم یار: سناتور صاحبانو خویندو او ورونو ټول سترې مشی سهارمو نیکمرغه، منشي صاحب آجندا قرائت کړی. **استاد محمد طیب عطا:** دري نې د ۱۳۹۷ کال د مرغومي د میاشتي ۱۱ مه نیټه. آجندا

د قرآن کریم د څو مبارکو آیتونو تلاوت. د ملي سرود خپرول.

۱- آزاد بحث د نصاب تربشپړیدو پورې.
۲- د دولتي مقاماتو او کارکوونکو د شتمنیو داشاعې او ثبت قانون په هکله د جمهوري ریاست د رد دلایلو په اړوند خبرې اترې.
۳- د هرات ولایت څخه د شکایتونو د کمیسیون د کاري سفر رپوټ اوریدل. دعائیه او دنن ورځې د غونډې د پایته رسیدو اعلام.

داکتر محمد فیصل سمیع: سه شنبه ۱۱ ماه جدي سال ۱۳۹۷ آجندا

تلاوت آیات چند از کلام الله مجید. پخش سرود ملی.

۱- بحث آزاد الی تکمیل نصاب.
۲- بحث روی دلایل رد مقام ریاست جمهوری در مورد قانون اشاعه و ثبت دارایی های مقامات و کارکنان دولتی.

انتخابات یک مهم دموکراسی است نتایج انتخابات ولسی جرگه نهایت به تاخیر افتید و مردم اعتماد خود را بالای کمیسیون های انتخاباتی از دست داده است.

محمد عظیم قویاش: در ولایت سرپل خصوصاً در ولسوالی صیاد وضعیت امنیتی خراب است شب گذشته دشمن بالای این ولسوالی حمله تهاجمی نمود ۲۱ شهید از این حادثه داریم، ده ها پولیس به اسارت دشمن درآمده است مفقود الاثر شده اند پوسته های بزرگ ده ها عراده موتر، موترسایکل بدست دشمن افتاده است و حریق شده اند و اهالی در حالت فرار از مناطق شان به طرف شهر جوزجان و بلخ استند، جناب رئیس از شما خواهش می کنم که موضوع را با وزیر دفاع در میان بگذارید در غیر آن در پنج روز آینده مرکز سرپل سقوط خواهد کرد.

مولوی غلام محی الدین منصف: بارتباط عملیات شبانه که سبب شهادت افراد ملکی می شود مجلس سنا باید موضعگیری خود را داشته باشد. بمبارهای شبانه هیچ مفادی ندارد و اثر مطلوبی ندارد.

بارتباط صلح باید بگویم که صلح با تضرع نمی شود نماینده طالبان حاضر نیستند با هیئت حکومت مذاکره کند، حکومت باید در این مورد متوجه باشد تا زمانی که طالبان آماده مذاکره

نشود حکومت نباید هیئت مذاکره کننده را اعزام نماید.

دیروز بودجه سال ۱۳۹۸ تصویب شد امیدوارم که وزارت مالیه در جهت تطبیق آن اقدام نماید خصوصاً در قسمت پرداخت معاشات کارمندان دولتی در عین زمان از وزارت مالیه و وکلای محترم ولسی جرگه تشکر می کنم که بعضی نظریات مشرانو جرگه را در بودجه سال آینده در نظر گرفته اند.

بعضی حقوق دانان بالای نصاب مشرانو جرگه اعتراضاتی داشتند و می گفتند که نصاب این مجلس قانونی نیست در این مورد باید بگویم که این مشکل برمی گردد به کمیسیون انتخابات که نمی تواند انتخابات را برگزار نماید.

نظر محمد فقیری: ۲۰۱۸ کال د افغانستان دپاره له دردونو ډک کال وو، الله پاک دې نو کال دسولې او د افغان ولس د یووالي کال وگرځوي. هیله لرو چې آمریکا په پاکستان باندې خج زیات کړي او رښتوني خج په پاکستان باندې واچوي چې په رښتینې توګه د افغانستان دسولې په پروسه کې هکاري وکړي.

په زرمتم ولسوالي کې د تیرې شپې برید په کلکو ټکو غنډم هرچا چې دا جنایت ترسره کړې دی هیله لرم چې محاکمه شي.

ډاکټر زلمی زابلي: داسې ښکاري چې د آمریکا او پاکستان لخوا د افغانستان پر ضد غټه دسیسه

روانه ده ثبوت يې دادی چې دافغانستان دقانوني حکومت سره دسولې دروانو مذاکراتو ټول رازونه پټ ساتل شوي دي. طالبانو د ابوظبي په مذاکراتو کې دافغان پلاوي سره لیده کاته رد کړل لس ورځې وروسته بیا په جده کې دمذاکراتو بل پړاو پیل کيږي خو طالبانو بیا هم ویلي دي چې دافغانستان دحکومت له پلاوي سره نه گوري، دا د آمریکا او پاکستان غوښتنه ده نه د طالبانو. زما هیله داده چې مشرانو جرگې غږو ته د ولسمشر غني سره د لیدنو کتنو زمینه برابره شي چې خپلې اندیښنې د روانو مذاکراتو په تړاو ورسره شریکې کړو. ماته خو داسې ښکاري چې دسولې ترنوم لاندې زموږ خلک وژل کيږي او دحکومت چاروکې دولس او دمشرانو جرگې دغږو اندیښنو ته پام نه کوي. دامنیت ملي په رهبري کې باید تغییر راشي ځکه ستانکزی یومسلکي شخص نه دی دده په شتون کې دا دوهم ځل دی چې دپکتیکا دځانگړو عملیاتو قطعه زرمته راځي او بې گناه خلک شهیدان کوي نو زه هم دا وړاندیز تاییدوم چې باید دمشرانو جرگې یو پلاوي زرمته لارشي د قربانیانو له کورنۍ او خپلوانو سره وگوري اودقضیې په تړاو مالومات راواخلي او بیا پکتیکا ته لارشي چې دهغې قطعې له قوماندان سره وگوري له هغه چاسره چې دغه جنایت یې کړې دی.

مولوی عبدالله قرق: صلح یک ضرورت است اما فعلاً طالبان از موضع یک دولت با دولت های دیگر منجمله با ایالات متحده آمریکا، عربستان سعودی، امارات متحده عربی وپاکستان حرف می زند، من این کار را خیلی خطرناک می دانم بخاطری که عربستان سعودی، امارات متحده عربی وپاکستان همسویی دارند با طالبان درچنین شرایط به حاشیه راندن حکومت افغانستان را خطرناک می دانم. سفرهای وزیرخارجہ پاکستان به کشورهای که مخالف آمریکاست می رساند که پاکستان درقبال قضیه افغانستان برنامه های شوم دارد.

تاخیردرانتخابات ریاست جمهوری یک مهندسی ازطرف حکومت برای انتخابات آینده می دانم. حکومت مکلف است تا زمینه اشتراک اتباع کشور را در انتخابات فراهم بسازد. حکومت تشویش دارد اگر مناطق ترک تباران آرام باشد شاید به رئیس جمهور رای ندهد از او خاطر تلاش دارد تا منطقه را ناآرام بسازد من به حکومت پیشنهاد می کنم که رای میدهیم ولی تلاش نکند که مناطق ما را نا آرام بسازد.

امان الله عظیمی: زما په اندهغه کورنۍ ته چې بريي يې دکور شپږ کسان په زرمته کې شهیدان کړي دي، ټاکنې، روغتون، سړک هېڅ مفهوم ونه

لري، زه وړاندیز کوم چې باید چارواکي راوغوښتل شي او پوښتنه ور څخه وشي چې ولې یې داسې جنایت ترسره کړې دی چې ددوي دغه ډول کړنې د حکومت او خلکو ترمنځ واټن زیاتوي، داسې قطعه په کندهار کې هم شتون لري چې وخت ناوخت دخلکو په کورونو باندې چاپې اچوي او ملکي وگړي شهیدان کوي باید له چارواکو وپوښتل شي چې دا قطعات په افغان دفاعي، امنیتي او استخباراتي ادارو پورې تړلي دي که په بهرنيانو پورې.

محمدحسن هوتک: تیرکال دافغانستان دپاره ښه کال نه وو ځکه زیات شمیر ملکي وگړي شهیدان شول، په زرمتم ولسوالي کې دتیرکال په وروستیو شپوکې دزرمتم په ولسوالي کې یوجنایت ترسره شو، نعیم قوماندان دهغه له ورور او دريو زامنو سره په شهادت ورسیده هيله لرم چې ددې موضوع جدي څیړنه وشي.

دولسمشریزو ټاکنو ځنډیول یومناسب کار بولم، ځکه هوا سره ده ورځې لنډې دي، نوم لیکنه باید وشي د کمیسیون ظرفیتونه باید لوړ شي.

محمد علم ایزدیار: دنوي میلادي کال مبارکي هغو خلکو ته وایم چې دغه کال د دوی تقویمی کال دی.

ازتصویب بودجه استقبال می کنم، تاجای که در جریان استم در بودجه سال آینده نظریات مشرانو جرگه در نظر گرفته شده است.

عملیات شبانه که در زرمتم رخ داده مابه خانواده شهدا و وابستگان شان همدردی وغمرازی خود را ابراز می داریم در ولسوالی زرمتم در چند ماه اخیر چندمین بار است که چنین مصیبت به باشنده گان آن ولسوالی میرسد ما از خارجیان شکایت داشتیم که بامقامات افغانستان هم آهنگی نمی کند و عملیات شبانه را راه اندازی می نماید ولی اکنون دیده می شود که قطعات خاص بنام کمپاین نیز عین عمل را انجام میدهند. از برای خدا از یک فامیل شش تن را شهید می کنند، من هم تایید می کنم که باید هیئت توظیف شود قضیه بررسی شود اگر همین یک قضیه را دقیق بررسی کنیم وعاملین آن مجازات شود از تکرار قضایات مشابه جلوگیری خواهد شد.

مذاکره و صلح با مخالفین باید در محور یک اجماع ملی، اجماع منطقوی وجهانی تنظیم شود من همیشه در این مورد ابراز نظر کرده ام باز هم سرموضعگیری خود در رابطه با صلح تاکید می نمایم.

صلح جاده یکطرفه نیست باید هر دو طرف آماده مذاکره و صلح باشد صلح با تضرع نمی شود از حکومت می خواهم که هیئت مذاکره کننده را به جده اعزام نکند تا زمانی که طرف مقابل آماده گفتگو نشده باشد.

يگانه گزينه برای انتقال قدرت انتخابات است، اما کمیسیون های انتخاباتی ظرفیت لازم را باید برای برگزاری انتخابات پیدا بکند چهار انتخابات را نباید همزمان برگزار نماید زیرا کمیسیون تاکنون دارای ظرفیت لازم در این زمینه نمی باشد اگر چهار انتخابات را همزمان برگزار نماید کشور به طرف بحران خواهد رفت. فوزیه سادات خمکنی: دزرمت په ولسوالي کې چې کوم جنایت شوی دی په کلکو ټکو یې غنډم له غملرلي کورنۍ سره غم شریکه یم باید مسئولین یې مالوم او مجازات شي. د ټاکنو د ځنډولو ملاتړ کوم خو له کمیسیون څخه غواړو چې راتلونکې ټاکنې روڼې او له درغلیو پاکې وي.

طیبه زاهدی: در رابطه با صلح گفته های منصف صاحب و ایزدیار صاحب را حمایت می کنم. از اقدام رئیس صاحب جمهور حمایت می کنم که گفته است برای بازمانده گان شهدا و افراد دارای معلولیت کوپون مواد غذایی داده می شود. گفته می شود که معاش معلمین و کارکنان خدمات ملکی افزایش یافته امیدوارم که این گزارشات به واقعیت مبدل شده تا در زنده گی معلمین و کارکنان خدمات ملکی تغییرات مثبتی رخ بدهد و زمینه حداقل معیشت شان را تکافو کرده بتواند.

محمد هاشم الکوزی: زه هم د زرمت دولسوالي پيښه په کلکو ټکو غنډم، له چارواکو هيله کوم داسې کړنې ترسره نه کړي چې دملکي وگړو دمرگ ژوبلې سبب شي.

د خلیلزاد د ټوپ راتوپ په تړاو باید ووایم چې خلک په لومړیو شپو ورځو کې دې هلوځلو ته امیدوار ښکاره کیدل خو اوس داسې مالومیري چې دا بې گټې هڅې دي او د ټرامپ د خوشاله کولو دپاره وي، ښکاري چې د پردې شاته داسې خبرې روانې دي چې په هغو کې دافغانستان حکومت ځنډې ته شوی دی له همدې کبله به داسې مذاکرات گټه ونه لري چې افغان حکومت پکې ونډه ونه لري.

داکتر محمد فیصل سمیع: من هم حادثه زرمت را با شدیدترین الفاظ تقبیح می کنم، وضعیت امنیتی سرپل نگران کننده است مقامات ذیربط باید توجه داشته باشد.

بارتباط صلح باید گفت تاجای که دیده می شود کشورهای که مخالفین را به میز مذاکره کشاندند کشور روسیه بوده طالبان اختیار خود را ندارند، درمسکو با نماینده گان شورای عالی صلح روبه نشستند ولی در ابوظبی و جدّه حاضر به گفتگو نیستند ناگفته پیداست در پاکستان در قضیه دست دارد سفرهای وزیر خارجه پاکستان به کشورهای مختلف برای حل بحران افغانستان نیست بلکه لابی می کند برای

طالبان تا چنين وانمود بسازد که طالبان گروه افراطي نيست بلکه يک گروه سياسي است که هيچ نوع خطر را به کشورهای جهان و منطقه متوجه نمی سازد روی همين دليل از حکومت افغانستان تقاضا دارم که بیشتر از پيش متوجه زرنگی ها و تلاش های دولت پاکستان باشد تا از فرصت های بدست آمده فعلی صلح سؤ استفاده نکند.

ازلحاظ امنیتی، تخنيکی ممکن نيست که چهار انتخابات همزمان برگزار شود بنا از کمیسیون انتخابات می خواهيم که انتخابات رياست جمهوری به طور جدا گانه برگزار نمايد تا شفافيت در آن تامين گردد.

دښخو او مدني چارو کمیسیون د حج او ارشاد له وزارت څخه غواړي چې ټول مسلمان ملت ته بلنه ورکړي د استسقالمونځ ادا کړي چې الله پاک زموږ په حال رحم وکړي او د خيربارانونه وشي چې وچکالي پایته ورسيري.

فضل هادي مسلم يار: داغلي صديقه بلخي خور له وړانديز څخه ملاتړ کوو. د زرمتم پيښه خواشينونکي ده د قوماندان نعيم او د هغه له کورني سره ظلم شوی ده، دفاعي او د شکايتونو کمیسیون به د پيښې د څيړنې دپاره پکتيا ته وليږو د پکتيا سناتور صاحبان به هم ورسره همکارشي، که حکومت د شپنيو عملياتو په تړاو بيا کتنه ونکړي نو بيا به مشرانو جرگه په دې

هکله خپل تصويب ولري. مشرانو جرگه د هغو شپنيو عملياتو ملاتړ کوي چې دمخالفينو د خپلو سبب شوي وي خو کوم اطلاعات چې خپريزي په هغه کې خو تر اوسه ملکي وگړو ته تاوان رسيدلي ده. په زرمتم، لوگر، وردگ، ننگرهار او نورو سيمو کې د شپنيو عملياتو په نوم ملکي وگړو ته مرگ ژوبله اوښتي ده مور به له عدلي اوقضايي ارگانو څخه هيله وکړو کوم کسان چې له دغو حکومتي امکاناتو څخه په گټه اخيستنې سره د ملکي تلفاتو مسببين دي او د امنيت د تامين پرځای خپلې تر بگنې پالي بايد محاکمه يې کړي. مشرانو جرگه به د زرمتم پيښه په جدي توگه وڅيړي.

د سرپل امنيت خراب ده مور له چارو کو سره گورو او په دې برخه کې به دهغوی همکاري راجلب کړو.

سبا په ارگ کې يوه غونډه جوړيږي دې غونډې ته دملي شورا ټول غړي بلل شوي دي دا غونډه د ماليې وزارت په وړانديز جوړيږي چې دملي شورا له غړو مننه وشي چې دوی د ۱۳۹۸ کال ملي بودجه په خپل وخت سره تصويب کړه.

سوله واقعا په تضرع نه راځي، د سولې دروازې بايد د حکومت لخوا پرانيستي پاتې شي، که طالبان د جدي په مجلس کې د افغان پلاوي سره له مذاکراتو انکار کړې نو په کار ده چې افغاني هيئت هلته د سره لار نشي.

۲۰۱۹ کال پیل شو هیله لرو چې نوی کال به دسولې او امن کال وي.

کونښن به وکړم چې له ولسمشر څخه دسناله غړو سره دکتني دپاره وخت واخلم.

حقوق پوهانو دملي شورا په تیره بیا دمشرانو جرگې په نصاب او پریکړو نیوکه کړې ده زه له

دوی غواړم چې لومړی باید مالومات پیداکړي، مشرانو جرگه دقانون له مخې له

انتصابی او انتخابي غړو څخه جوړ مجلس دی، دلته د ولایتي شوراگانو یویوتن ددې مجلس

غړیتوب لري اوس ټاکنې ځنډول شوې دي کله چې د ولایتي شوراگانو ټاکنې وشي نو بیا به

دولایتي شورا گانو یویوغړي د مشرانو جرگې غړیتوب پیداکړي او بل ثلث هم انتصابي غړي

دي. کوم انتصابي غړي چې دلته ناست دي دیوشمیریې پنځه کلنه دوره پوره شوی ده خو په

دې تړاو د ولسمشر جلالتمآب اشرف غني حکم شتون لري یا به د دوی عوضي کسان راځي یا به

ددوی د کار موده اوږدیري او رئیس جمهور به ورباندې باور کوي.

ټاکنې باید وشي دځنډ په اړوند یې مور اندینښنه نه لرو خو د څلورو ټاکنو همزمان یا په بیلو

وختونو کې ټاکنې ترسره شي خو باید ټاکنې روڼې وي.

محمدحسن هوتک: دکورنیو چارو وزیرغواړي چې دثابتو پوستو پرځای گرځنده گرمې جوړې

کړي زما په نظر ثابتې پوستې له گرځنده پوستو څخه گټورې دي.

فضل هادي مسلم یار: دفاعي امنیتي کمیسیون دې دا موضوع وڅیړي.

محمدافضل شامل: به عوض پوسته های ثابت گرمه های سیار را مفید میدانم.

مولوی غلام محی الدین منصف: مقام محترم ریاست جمهوری قانون مصوب شورای ملی (

ثبت و اشاعه دارایی های مقامات و کارکنان خدمات ملکی) را بادلائیل به شورای ملی رد

نموده است. مقام محترم ریاست جمهوری این قانون را به دو دلیل رد کرده است اول اینکه

شورای ملی ثبت دارایی ها را به معاونیت مبارزه با فساد اداری لوی څارنوالی محول کرده

بودودلیل دوم اش ثبت دارایی های اقارب است که شورای ملی این موضوع را حذف کرده بود.

اکنون ولسی جرگه دلایل مقام ریاست جمهوری را تایید نموده و کمیسیون امورتقنینی مشرانو

جرگه هم نظریات ولسی جرگه را تایید کرده است اکنون موضوع را غرض رد یا تایید به

مجلس محترم پیشکش می کنیم.

محمدعلم ایزدیار، دکترزلمي، محمدرحيم حسن یار، محمدهاشم الکوزي، مولوي عبدالله قرلق، سهيلا شريفی په دې اړوند خپل اندونه

وويل.

فضل هادي مسلم يار: حق رئيس جمهور است که قوانين را يا توشيح وياهم بادلايل رد کند. قانون تصويب شده بحث سراسيرموضوعات قانون نيست بلکې بحث سراسير موضوع است که معاونيت لوی څارنوالي در امور مبارزه بافساد اداري فورم های ثبت دارایی را ثبت کند ويا اداره امور و موضوع دوم هم ثبت دارایی های اقارب مقامات ويا کارکنان دولتی است. حالی مولوی صاحب دلایل را خدمت شما ارائه می کند بعد میرویم به رای گیری.

محمدحسن هوتک دلایل رد مقام ریاست جمهوری را در این مورد به خوانش گرفت در نهایت مشرانو جرگه دلایل رد مقام ریاست جمهوری تایید و تصویب نمود.

فضل هادي مسلم يار: که دولسي جرگې او د مشرانو جرگې د تقنيني چارو د کميسيون نظريات تاسوته دتاييد وړ وي شين کارت او که دتاييد وړ نه وي سور کارت.

اته سره کارتونه دي، يوه رایه ممتنع ده متنع رایه هم د دوهم نایب ډاکټر صاحب محمد آصف صدیقي ده چې کله سور کارت رااخلي او کله هم شين کارت.

محمد آصف صدیقي: سور کارت ده سور.

فضل هادي مسلم يار: زما مذبذب سپری نه خوښیږي یا به سور کارت پورته کوي یا شين خو که سور هم وي دا یې د سرو کارتونو شمیر نه. دریاست جمهوري د رد دلایل تایید شول. دشکایتونو د اوریدو کمیسیون دهرات ولایت ته دکېوالو دژوند او ستونزود څیړنې دپاره تللي وو، دغه کمیسیون دخپل سفر کاري رپوټ عمومي غونډې ته وړاندې کړ.

###